p. 128—134), Belotič-Bela Crkva (p. 134—150), Glockenbecker (p. 153—161), Chłopice-Vesele (p. 161—172).

Așa cum afirmă și Jan Machnik: „Situația culturală așa cum este descrisă aici, în perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului în zona Carpaților, nu este nici destul de completă, nici clară, pentru a ne forma o imagine adecvată a perioadei, mai ales cu privire la cauzele și mecanismele schimbărilor culturale, socio-economice și etnice" (p. 186). În acest context „sînt necesare studii comparative ulterioare ale diversificatelor relații dintre zonele carpatice și alpine și civilizațiile din sudul Europei sau mai pe larg spus a spațiului mediteranean de la Peninsula Iberică în vest la Anatolia de Est și sudul Caucazului în est". *(loc. cit.)*

(Cristian Schuster)

PETRE ROMAN, ANN DODD-OPRIȚESCU, PÁL JÁNOS, *Beiträge zur Problematik der schnurverzierten Keramik Südosteuropas*, Mainz, 1992, 270 pag., 165 planșe, 4 anexe.

Al treilea volum publicat de către Comisia interacademică pentru studiul preistoriei Balcanilor a Academiei de Științe din Heidelberg, prin prestigioasa editură Philipp von Zabern, este o sinteză de mari proporții a perioadei în care se desfășoară procesul de indo-europenizare a Europei de sud-est.

Imboldul pentru realizarea acestei lucrări a pornit, în urmă cu 20 de ani, de la binecunoscuta personalitate a arheologiei estgermane: Hermann Behrens, ideia materializîndu-se prin îmbrățișarea ei de către Comisia pentru studiul preistoriei Balcanilor, inițiată de Vl. Milojčić.

Socotită ca un produs al lumii indo-europene, ceramica ornamentată cu impresiuni de șnur a reținut atenția a numeroși cercetători, unii dintre ei văzînd în prezența acesteia în sud-estul Europei dovada unor migrații indo-germane, respectiv indo-europene.

Petre Roman și-a asumat sarcina realizării acestei construcții pornind de la investigații proprii de teren. Studiind materialele aflate în muzeele de pe un larg spațiu european, parcurgînd o vastă bibliografie și asigurîndu-și colaborările cele mai adecvate (Ann Dodd-Oprițescu pentru arealul Cucuteni-Tripolie și Cernavodă I; János Pál pentru descoperirile din depresiunea Ciucului; Simion Gavrilă pentru cele din nordul Dobrogei și Gh. Lazarovici și Ioan Emödi care evidențiază documente din Transilvania centrală și Crișana) principalul autor al lucrării ne oferă o imagine de ansamblu asupra evoluției culturale de pe un vast spațiu geografic, cuprins între Europa centrală — Adriatica și Nipru pe de o parte, Polonia și Egee pe de alta.

Lucrarea are două mari părți: prima se referă la ceramica ornamentată cu șnurul în sud-estul Europei, integrată evoluției culturale începînd din eneolitic și terminînd cu bronzul timpuriu; a doua este monografia așezării de la Leliceni, jud. Harghita, așezare care a oferit cea mai mare cantitate și varietate de astfel de material arheologic din întregul areal analizat.

În încheiere, găsim utilă reproducerea paragrafului final, concluziv al lucrării: „Ornamentarea și incrustarea ornamentelor șnurate de pe ceramica din sud-estul Europei arată o dezvoltare proprie. Ea apare pe forme ceramice ale diferitelor grupe și culturi, nu poate fi pusă în legătură cu grupele culturale ale Europei Centrale și de Nord (Schnurkeramik, Einzelgrabgruppen, Becherkulturen etc.) ca și cu cele din Boemia-Moravia sau Polonia deoarece acestea sînt mai noi. La sfîrșitul celei de a treia perioade (din evoluția fenomenului, DB) există contacte între ambele complexe cu ceramică ornamentată cu șnurul dar ele se fac remarcate în părțile de nord și est ale României, îmbogățind dar nu modificînd spectrul cultural".

Lucrarea lui Petre Roman și colaboratorilor săi clarifică probleme deosebite ale procesului de indo-europenizare și de constituire a vechilor popoare istorice din sud-estul Europei: traci, greci, iliri, devenind astfel indispensabilă viitoarelor cercetări.

(Dumitru Berciu)

ADRIAN C. FLORESCU, REPERTORIUL CULTURII NOUA-COSLOGENI DIN ROMÂNIA. AȘEZĂRI ȘI NECROPOLE (Verzeichnis der Noua-Coslogeni Kultur aus Rumänien. Siedlungen und Bestattungsfelder), Hrg. Muzeul Dunării de Jos und Institutul de Tracologie, Călărași, 1991, 414 S., 210 Abb.

Der der neuen Heftreihe — BIBLIOTECA THRACOLOGICA — des Rumänischen Institutes für Thrakologie und der IX-ten Ausgabe der Jahresschrift CULTURA ȘI CIVILIZAȚIA LA DUNĂREA DE JOS umschriebene Band, stellt eine Synthese-so wie auch Prof. Dr. Doz. M. Petrescu-Dîmboviță in seinem Vorwort (S. 9—12) preisgibt — des Kennungsstandes der Noua-Coslogeni Kultur am Anfang der siebziger Jahren. Diese postume Arbeit-der Lebenslauf des Verfassers endete leider 1986 — erschien zu Ehren des internationalen Symposiums mit dem Thema „*Arhäologische Forschungen bezüglich der Spätbronzezeit. Der Kulturkomplex Noua-Sabatinowka-Coslogeni*", der in Călărași stattfand.

Die Aufbaunngsweise des Buches debutiert mit einer Einführung (S. 13—20), die eine Veranschaulichung der Problematik dieser Kulturen ermittelt. Es wird auf den Forschungsstand, die Verbreitung, Grundeinflußelemente, Kulturbewegungen, Völkerschaften und — mischungen wie auch auf einige eigentümliche technische Arbeitsmetheden des Autors hingswiesen.

Ab Seite 23 bis zur Nummer 145 wird ein Katalog der Noua-Coslogeni Siedlungen aufgestellt. Die Funde, je nach der Art der Forschungen (Grabungen oder Oberflächentdeckungen), trotz der Bemühungen ein einheitliches Bild aufzubreiten, werden verschieden behandelt. Die Liste der Siedlungen endet mit der Zahl 620, nach dieser, bis zur Stellung 656 (S. 146—160), werden die Bestattungsfelder der Analyse unterzogen.

210 Abbildungen, die Siedlungs-, Wohnungs- und Offenpläne, Keramik-und Werkzeugtypen (aus Knoche, Stein, Horn, Metall) darstellen, schließen den Band ab.

Die Anmerkungen (S. 161—163) und die rumänische Form (S. 164—166) der Zusammenfassung wurde von Marilena Florescu aufgestellt (S. 167—170: französische Variante, übersetzt von Mihaela Spinei).

Es muß erwähnt werden, daß die zwei Schriftleiter, Marilena Florescu und Marian Neagu, ihr Vorhaben glänzend vervollständigt haben. Zu unterstreichen ist auch, daß der hier erläuterte Band von anderen derselben Reihe gefolgt werden wird.

(Cristian Schuster)